

ممیزیها و بازرسیها بخشی از فرآیند بازرنگري
بشمار میروند. بازرسیها و ممیزیها دارای
کارکردهای مهمی هستند

- آنها به شناسایی مشکلات ایمنی و بهداشت کمک میکند و به سازمان این فرصت را میدهند تا وضعیتهای خطرناک شناسایی شده پیش از آنکه تبدیل به حادثه شوند، با تعریف اقدام کنترلی مناسب اصلاح شوند.

آنها نمایانگر تعهد سازمان به اجرای استانداردها و قوانین ایمنی و بهداشت میباشد.

آنها این فرصت را ایجاد میکنند تا به نحو سازنده ای تعداد زیادی از پرسنل درگیر مسائل ایمنی و سازمان شوند و باعث بهبود فرهنگ ایمنی و بهداشت سازمان میشود.

آنها عملکرد صحیح اجزای سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت مطابق با
انتظارات تایید میکنند.

تفاوت میان ممیزی و بازرسی چیست؟

یک بازرسی، گشتن در محیط کار به منظور شناسایی اعمال و شرایط نایمن میباشد. در بهترین وضعیت تیم بازرسی به منظور شناسایی و اصلاح علل ریشه ای اعمال و شرایط نایمن، با کارگران بحث و هم اندیشی میکنند. از طریق رفع علل ریشه ای از بروز شرایط مشابه در سایر نقاط محیط کار نیز جلوگیری میشود.

ممیزی یک بررسی عمیق تر در مورد یک یا تعدادی از اجزای سیستم مدیریت میباشد. در ممیزیها مدارك ردیابی میشوند و با جستجو شواهد از عملکرد صحیح سیستم مدیریت و برآورده شدن الزامات قید شده در خط مشی ایمنی و بهداشت شرکت اطمینان حاصل میشود.

بازرسی ایمنی چیست؟

بازرسی ایمنی از اجزای ضروری برنامه های پیشگیری از حوادث میباشد. این فرآیند شامل چک کردن دقیق ایستگاههای کاری است

بازرسی ایمنی شامل موارد ذیل میباشد

- شناسایی و ثبت مخاطرات بالقوه و بالفعل ناشی از ساختمان، تجهیزات، محیط کار، فرآیند و روش انجام کار؛
- تعیین مخاطرات نیازمند به اقدام اصلاحی عاجل
- تعیین اینکه اقدامات کنترلی موجود کافی و فعال هستند.
- پیشنهاد اقدام اصلاحی در جایی که لازم است.

انواع بازرسیهای ایمنی

inspections Spot

این نوع بازرسی بعضی اوقات به منظور اطمینان از برآورده شدن تعدادی از الزامات ایمنی و بهداشت در محیط کار انجام میشود. آنها بر روی خطر مشخصی که ناشی از یک ایستگاه کاری مشخص و یا یک ناحیه کاری مشخص است، تمرکز میکنند به عنوان مثال سر و صدای ناشی از یک خرد کن، فعالیت یک پمپ، فشار ناشی از فعالیت یک دیگ بخار و یا مواجهه با حلال

Pre-operation inspections

این نوع بازرسی اغلب پیش از انجام بازرسیهای دیگر انجام میگردد. از قبیل چک کردن تجهیزات پیش از کار کردن در زیر آب و یا ورود به فضاي بسته

Critical parts inspections

این نوع بازرسیها در واقع بازرسیهای معمولی هستند که روی اجزای حیاتی یک ماشین، بخشی از یک تجهیز و یا یک سیستم دارای پتانسیل بالای حادثه هستند انجام میشوند. بطور مثال بازرسی بخشهای مهم تراکتور مانند ترمزها، سیستم حمل و جابجایی بار و یا اجزای حیاتی هواپیما

New equipment inspections

شامل تعدادي از تستها و بازرسيهاي مشخص است که پيش از راه اندازي/ به کارگيري هر بخش جديد از تجهيزات انجام ميگيرد. به عنوان مثال پيش از راه اندازي کمپرسوي که اخيراً خريداري شده سازنده و يا نصاب آن را چک ميکند تا اطمينان حاصل نمايد که تمام اجزا در محل صحيح خود قرار دارند و بخوبی کار ميکنند.

بازرسی روتین:

این نوع بازرسی به صورت دوره ای در محیط کار انجام شده و آنها محیط کار پوشش میدهند. این بازرسیها تمامی شرایط کاری، شامل مخاطرات محیط کار، فرایندها و روشهای اجرایی را پوشش میدهند.

نقش بازرسیهای روتین در برنامه های پیشگیری از حوادث:

- شناسایی مخاطرات ایمنی و بهداشت در محیط کار
- توسعه استانداردها و رویه های ایمنی و بهداشت کار
- ایجاد اقدامات کنترلی پیشگیرانه در مورد مخاطرات شناسایی شده
- پایش میزان اثر بخشی کنترلها اعمال شده.

اولین گام تعهد مدیریت

- تعهد مدیریت ارشد به انجام بازرسیهای ایمنی و بهداشت و درك وي از اهمیت آنها
- نقش بازرسیها در تحقق اهداف عمومی مرتبط ایمنی و بهداشت محیط کار در سازمان
- انتصاب افرادی در سازمان که وظیفه ایشان اطمینان از انجام صحیح بازرسیهای ایمنی و بهداشت کار است.
- اقدامات مورد نیاز از طرف کارگران و کارفرما که نشان دهنده پیروی کردن ایشان از قوانین و مقررات است.

دومین گام برای انجام یک بازرسی اثر بخش تدوین رویه

- تواتر بازرسیها
- نواحی کاری که نیازمند بازرسی میباشند
- مسئولیتهای افراد در انجام بازرسیها، بازنگری پیشنهادات برای اقدامات اصلاحی و انجام اقدامات اصلاحی
- صلاحیتهای افرادی که بازرسیها را انجام میدهند شامل تجربیات، آموزشها و دانش مورد نیاز در خصوص ایستگاههای کاری و فعالیتهایی که شامل آنها میشوند.

گام‌های اساسی برای ایجاد یک برنامه بازرسی اثر بخش:

- برنامه ریزی در اینکه چه کاری باید انجام شود
- انجام بازرسی از ایستگاه‌های کاری
- نوشتن گزارش
- پیگیری پیشنهادات

گام نخست برنامه ریزی برای انجام بازرسی

به طور ایده آل بازرسیهای ایمنی و بهداشت کار باید توسط یک تیم انجام شود اعضای این تیم شامل مدیر ناحیه تحت ممیزی و یا نماینده وی، سرپرست مستقیم کار و یکی از کارگران که بر روی انواع رویه ها و دستورالعملها مورد استفاده، تسلط داشته باشد. یک نفر از کارگران مرتبط با آن ایستگاه کاری.

ترکیب تیم بازرسی با توجه به نوع ایستگاه کاری مورد بازرسی و تخصص مورد نیاز متفاوت خواهد بود. در هنگام بازرسی تجهیزات، فرآیند و نحوه انجام کار تیم باید از یک متخصص مانند مهندس برق، مکانیک و یا ایمنی استفاده نماید.

سرکارگران (سرپرستان مستقیم)، تک تک کارگران، نیروهای تعمیرات و نگهداری، همگی میتوانند به عنوان بازرسین محیط کار عمل کنند.

..

نفرات تعمیرات و نگهداری به طور خاص باید آشنا به مسائل ایمنی باشند.

حضور یک نفر حرفه ای در زمینه ایمنی برای هدایت بازرسی، ایده آل است. این فرد نقشی کلیدی در بازرسی ایمنی دارد چرا که ایشان مسئول هماهنگی بازرسی هستند

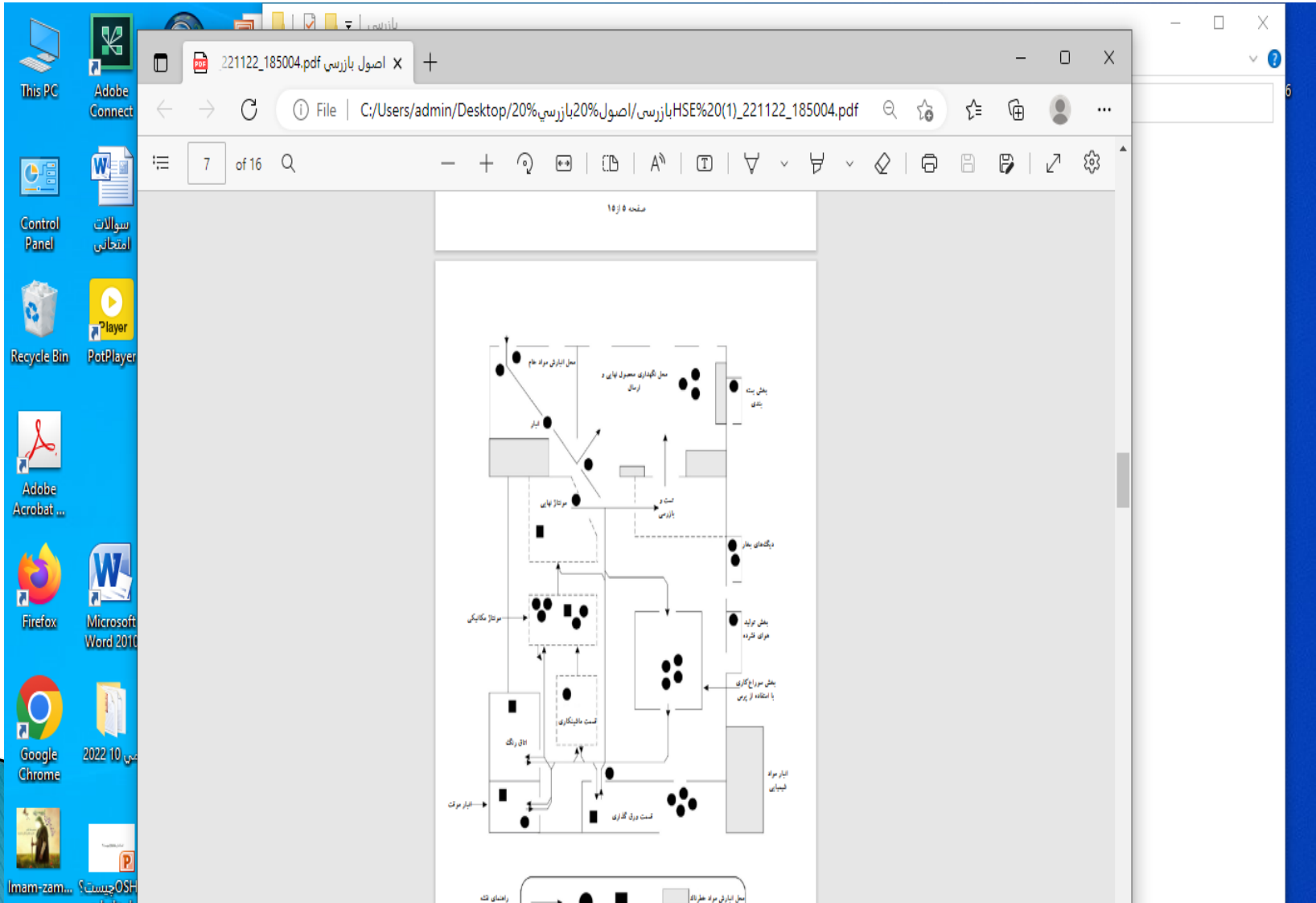
البته متخصصین ایمنی باید به طور کامل به قوانین و
مقررات ایمنی و بهداشت اشراف داشته باشند

متخصص آتش نشانی و کارشناس بهداشت حرفه ای از جمله افرادی هستند که ممکن است در تیم بازرسی ایمنی حضور داشته باشند. همچنین افراد داوطلب دیگری نیز میتوانند به منظور یادگیری اصول پیشگیری از حوادث و حفاظ گذاری جهت ایمن سازی محیط کار در تیم حضور داشته باشند.

کارآیی تیم بازرسی به توانایی اعضای تیم در شناسایی خطرات مرتبط میباشد.

- نوع کار، فرآیندهای انجام کار و فعالیتهای مورد نیاز
- قوانین، الزامات و استانداردهای ایمنی مرتبط
- کلیه مخاطراتی که ممکن است توسط تجهیزات، ماشین آلات، فرآیند انجام کار و محیط انجام کار بوجود آیند.
- حوادث گذشته و نواحی کاری که از نقطه نظر ایمنی و بهداشت دارای مشکل میباشند.

نمونه اي يک نقشه شماتیک از محیط کار همراه
نشانه گذاري محلهاي مخاطره آميز



گام دوم انجام بازرسی

هیچ محیط کاری را نمیتوان به طور کامل ایمن دانست.

زمان تعیین محلّهای که باید مورد بازرسی قرار گیرند و تواتر بازرسی هر کدام، موارد ذیل باید در نظر گرفته شوند

تعداد و حجم فرایندها، عملیات و فعالیتهای مورد بازرسی تجهیزات
خطرناکی که باید در تواترهای زمانی ثابت مورد بازرسی قرار گیرند.
-فرایندهای دارای خطرات عمده که باید به طور جداگانه و متناوب
بازرسی شوند.

-تعداد شیفتهای، چرا که ممکن است فعالیت از یک شیفت به شیفت بعدی
متفاوت باشند.

-وارد کردن یک ماشین و یا تکنولوژی جدید نیازمند انجام بازرسی
ویژه میباشد.

عوامل تاثیر گذار در افزایش اثر بخشی مشاهدات تیم بازرسی

- تمرکز مسائل ایمنی
- بدانند که بدنبال چه چیزی هستند
- تمرین نگاه کردن
- قضاوت بی طرفانه و بدون غرض
- با دیدن یک مورد (نشانه) راضی نشوند (زود قضاوت نکنند)

-مصون سازي در برابر عادي شدن و عادت كردن
-ثبث مشاهدات به صورت نظاممند
-از چك ليست استفاده شود

شروع بازرسی:

سه گام اساسی برای انجام یک بازرسی

-مراجعه به مدیر قسمت و تقاضای از ایشان برای کمک به تیم.
-مشاهده وضعیت کلی برای تطابق با استانداردها (استفاده از چک لیست)

-مشاهده اعمال و شرایط نایمن و یا هرگونه انحراف از قوانین

مثالهایی از رویه های بازرسی

بازرسیهای اختصاصی

بررسی وضعیت بهداشت

بازرسی مرتبط با مواد شیمیایی

بازرسی تجهیزاتی که در بالای سر افراد قرار دارند

تجهیزات خراب و ناایمن

گام سوم: تهیه گزارش

در گزارشات بازرسی باید بر این موضوع تاکید شود که هدف بازرسی ایمنی به منظور رفع مخاطرات محیط کار میباشد و نه مچ گیری! یک گزارش ممیزی مکتوب باید بعد از هر ممیزی تهیه شود

دو دسته گزارش ممیزی وجود دارد

- گزارش اضطراری: گزارشی است که بدون فوت وقت تهیه میشود و در جایی است که یک اقدام اصلاحی عاجل مورد نیاز باشد.
- گزارش بازرسی عادی: گزارشی است که موارد عدم انطباق (موارد غیر اضطراری) نیازمند به اقدام اصلاحی را گزارش میکند

مواردی که باید به طور واضح و مشخص در هر گزارش ثبت شوند

- نام بخش و ناحیه مورد بازرسی (محدوده ها و یا محل در صورت نیاز)
- تاریخ و زمان انجام بازرسی
- تاریخ گزارش
- نام افرادی که در تهیه گزارش شرکت داشته اند و یا اطلاعات از آنها اخذ شده است.

گام چهارم: پیگیری اقدامات اصلاحی

اقدامات اصلاحی پیشنهادی به ترتیب محلهایی که برای آنها تعریف شده اند دسته بندی شده و برای هر کدام فردي را به عنوان مسئول تعیین میشود. در صورت امکان محدوده زمانی مشخصی نیز جهت رفع هریک از عدم انطباقها ثبت میشود و در برابر هر کدام با توجه به درجه ریسک هریک از مخاطرات از عبارتهای "فوري/ اضطراري"، "مهم/ حائز اهمیت" و یا "معمولی" استفاده شود

در نهایت خروجی بازرسیهای دوره ای در سازمان

- تعیین آموزشهای مورد نیاز برای یک ناحیه مشخص
- تشریح اینکه چرا نوع مشخصی از حوادث در آن ناحیه بوقوع پیوسته اند
- تعیین اولویت برای انجام اقدامات اصلاحی
- کمک به استقرار روشهای ایمن و بهبود روشهای موجود
- شناسایی نواحی، تجهیزات و فعالیتهایی که نیازمند ارزیابی مخاطرات عمیقتری هستند.

راهنمای تکمیل فرم بازرسی بهداشت حرفه ای

ضوابط کلی فرم: هدف از تکمیل این فرم داشتن اطلاعات از کارگاه بازدید شده و تاریخچه ای برای بایگانی و دسترسی میباشد و در نهایت از اطلاعات این فرم برای بدست آوردن آمار و تعیین شاخصهای بهداشت حرفه ای استفاده میشود. برخی از اطلاعات این فرم برای هدف اول (داشتن تاریخچه بازدید) (مانند: نام کارگاه، نام کارفرما، آدرس و...) و بعضی دیگر برای هدف دوم (آمارگیری) (مانند: نوع کارگاه، تعداد کارگران، تعداد کارگران در معرض عوامل زیان آور و...) درج شده است. بنابراین در نهایت این فرم باید مختصر و مفید اطلاعات اساسی بهداشت حرفه ای را در مورد کارگاه بازدید شده بیان نماید.

تکمیل کننده فرم

فرم مذکور توسط بازرس بهداشت حرفه‌ای دارای کارت ویژه بازرسی با حضور در محل کارگاه تکمیل می‌گردد. توجه: در صورت تکمیل فرم توسط افراد آموزش دیده مانند بهورزان، کاردانه‌های بهداشتی و... و لزوم طرح نواقص در مراجع قضایی فرم مزبور بایستی به تأیید بازرس بهداشت حرفه‌ای رسیده شده باشد

کارگاه تک واحدی

منظور کارگاهی است که بخشهای مختلف تولید منحصرأ در یک سالن استقرار یافته اند. مبناي تفکیک کارگاه تک واحدي و چند واحدي تعداد سالنهای تولید است. چنانچه کارگاه از یک سالن توليدي تشکیل شده است تک واحدي محسوب شده گرچه ممکن است تأسیسات و تسهیلات جنبی و بهداشتی و رفاهی در جایی دیگر استقرار یافته باشد. ذکر تک واحدي نشان میدهد که کارگران این کارگاه تقریباً در معرض عوامل زیان آور ساختمان مشترك هستند.

کارگاه چند واحدی

منظور کارگاهی است که دارای سالنهای مختلف تولیدی بوده و سالنها از یکدیگر مجزا شده باشند. این جداسازی میتواند با پارتیشنهایی حداقل به ارتفاع ۲ متر نیز انجام شود. البته تأسیسات و تسهیلات بهداشتی میتوانند در محلهاي دیگری واقع شده باشند که در قسمت مربوطه توضیح داده خواهد شد. در واقع هدف از وجود فرم کارگاه چند واحدی این است که تحلیل فرد پر کننده از عوامل زیان آور هر کارگاه سادهتر از فرمی است که همه واحدها را یکجا در بر گیرد و در نهایت، ما از تجميع اطلاعات واحدها به اطلاعات کل کارگاه دست خواهیم یافت

تعداد نسخ فرم

این فرم در دو نسخه تکمیل شده که یک نسخه نزد کارفرما و نسخه دیگر جهت پیگیری نزد واحد بازدید کننده (خانه بهداشت، مرکز بهداشتی درمانی و مرکز بهداشت شهرستان) نگهداری میگردد. توجه: در صورتیکه کارگاه توليدي فاقد تشکيلات بهداشت حرفه‌اي باشد در پرونده بهداشتی کارگاه فرمهاي معاینات کارگري نیز نگهداري میشود.

تعداد صفحات فرم

فرم بازرسی بهداشت حرفه ای دارای دو صفحه می باشد و برای سه نوبت بازدید طراحی شده است. صفحه اول حاوی جداولی پیرامون اطلاعات عمومی، توزیع شاغلین، خدمات بهداشت حرفه ای و طب کار، آموزش و فرهنگ سازی و تأسیسات و تسهیلات بهداشتی کارگاه بوده و بخشی نیز جهت درج نظریه کارشناس در خصوص ملاحظات مورد نظر پیش بینی شده است. در صفحه دوم این فرم اطلاعات تخصصی مربوط به هر واحد ارزیابی میگردد. با توجه باینکه وضعیت تأسیسات ساختمان و فضای کارگاه و نیز تهویه عمومی بایستی به تفکیک هر واحد مورد بررسی قرار گیرد لذا در این بخش از فرم علاوه بر عوامل زیان آور شغلی موارد مورد اشاره نیز لحاظ شده است. ضمناً در صورتیکه در کارگاههای چند واحدی بیش از ۳ واحد وجود داشته باشد در صفحه دوم فرم، برای واحدهای اضافه تا میزان سه واحد یک صفحه جدید از صفحه دوم این فرم اضافه و تکمیل میگردد

نحوه تکمیل فرم

اطلاعات کلی: در بالای فرم نام معاونت بهداشتی/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و نام مرکز بهداشت شهرستان و نوع واحد بازدید کننده با علامت و نام واحد بازدید کننده ثبت میگردد.

در سمت چپ بالای فرم کد پستی ده رقمی کارگاه ثبت میشود. در مورد کارگاههای شهری دقت شود حتماً کد پستی ده رقمی ذکر گردد چراکه این یکی از دقیقترین شماره های دسترسی است

نام کارگاه: در صورتیکه کارگاه دارای تابلویی با نام معتبر باشد آن نام ذکر میگردد و در صورتیکه دارای نام نباشد مانند کارگاههای خانگی فعالیت اصلی آن ذکر میگردد. بعنوان مثال قالیبافی، تراشکاری و...
نام کارفرما: در مورد کارگاههای خانگی نام سرپرست خانوار و در مورد کارگاههای غیرخانگی نام کارفرمای اصلی یا مدیر عامل ذکر میگردد. برای تعریف دقیقتر به ماده ۳ قانون کار رجوع شود.

كد ملي كارفرما: نوشتن كد ملي كارفرما الزامی است زیرا فرآیند خوداظهاریِ كارفرمایان در سامانه جامع بازرسی مركز تنها با درج كد ملي آنها امكانپذیر می باشد.

نوع مالکیت: اگر سهام متعلق به بخش خصوصی است، خصوصی و در صورتیكه حداقل ۵۰٪ سهام آن متعلق به دولت است، سایر علامت زده می شود

مجوز فعالیت: در صورتیکه مجوز فعالیت با اعتبار زمانی از یکی از سازمانها یا تشکیلات رسمی کشور میباشد قسمت دارد علامت زده و در قسمت صادره از نام آن ارگان ذکر میگردد. و در صورتیکه اعتبار زمانی آن پایان یافته یا فاقد مجوز معتبری باشد قسمت ندارد علامت زده می شود